

УДК: 342.951(477):339(543)

DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2021-74-1-81-88>

Кадала Віталій Віталійович,

кандидат юридичних наук, доцент

(Донецький юридичний інститут МВС України,
м. Кривий Ріг)

ORCID:<https://orcid.org/0000-0002-6868-9487>

Гузенко Олена Павлівна,

кандидат економічних наук, доцент

(Донецький юридичний інститут МВС України,
м. Кривий Ріг)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4002-2629>

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ПРОЦЕДУРИ МИТНОГО КОНТРОЛЮ

Стаття висвітлює проблемні чинники впливу на процедури митного контролю, розкриває правові регламентації їхнього проведення та визначає змістовність принципів і функцій, які зобов'язані адаптувати працівники митниці. Звернуто увагу на доцільність розширення функцій процедури митного контролю, окреслено перевагу таких змін. Запропоновано концепцію щодо змістовності понятійних категорій «митний контроль», «процедура митного контролю», «організація митного контролю» з наданням обґрунтування обраного підходу. Розкрито специфічні особливості організації процедури митного контролю, визначено основні завдання та встановлено напрями її покращення. Надано авторську позицію щодо доцільності під час розробки заходів покращення процедури митного контролю обирати як правовий, так і людський фактор. Аргументовано взаємозв'язок між кваліфікаційним рівнем виконавців контрольних дій та результативністю процедури митного контролю.

Ключові слова: митний контроль; Митний кодекс України; контрольні дії; митниця; митна процедура; функції митного контролю; процедура митного контролю; організація митного контролю.

Постановка проблеми. Здійснення митного контролю займає помітну частку діяльності працівників митної служби. Процедури митного контролю дають змогу своєчасно встановити митні порушення, забезпечити визначення змістовності заходів, спрямованих на профілактику митних правопорушень, розкривають можливості з'ясування недоліків у роботі представників митниці, які є відповідальними особами за певний напрям роботи. Крім того, процедура митного контролю виявляє не лише помилки в роботі окремих ланок митниці, а насамперед визначає рівень дотримання принципів митного контролю та виконання його функцій. Така теза ґрунтується на тому, що у разі порушення зазначених сегментів виникає певна сфера діяльності, яка, як правило, і виступає зоною митних порушень. Водночас митний контроль сприяє підвищенню якісного рівня документообігу та формуванню більш реалістичних інформаційних потоків для прийняття управлінських рішень. До того ж процедури митного контролю надають можливість визначити взаємозв'язок між елементами організаційного механізму, встановити, на якому етапі відбувається дублювання функціональних обов'язків відповідальних осіб, а потім на цій основі прийняти рішення про його вдосконалення в майбутньому. Проте зазначені переваги

митного контролю частково нівелює низка негативних чинників, котрі мають певний вплив на дієвість самої процедури. Тривають професійні та наукові дискусії про змістовність негативних чинників впливу на процедури митного контролю, серед яких провідну роль відводять недолікам, наявним у процесі законотворчості. Такі проблеми вказують на доцільність проведення дослідження даного спрямування.

Обрана тема дослідження є доволі актуальною, оскільки стосується питань не лише розкриття змістовності правового регулювання процедури митного контролю, а передусім спрямована на вдосконалення організаційних сегментів з урахуванням чинних правил законодавчого регламентування. Сучасність обраного напрямку дослідження обґрунтовується наявними проблемами в процедурі митного контролю, законодавчого та організаційного змісту, які підлягають негайному вирішенню, що сприятиме підвищенню результативності цього виду робіт на митниці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема проведення процедури митного контролю не є новою, проте постійно виступає предметом дискусій серед учених і фахівців митної справи. Численні наукові праці розкривають проблеми процедури митного контролю під різним кутом зору, проте напрями їхнього вирішення практично обмежуються позицією вдосконалення змістовності правової регламентації. У контексті організаційних аспектів, які забезпечують проведення процедури митного контролю, варто виокремити праці таких науковців, як М. І. Крупка та ін. [1], І. Г. Бережнюк та ін. [2], Н. В. Мережко, П. В. Пашко та О. В. Рождественський [3], А. А. Шершун [4], О. П. Гребельник [5] та інші. Більш предметні дослідження процедури митного контролю висвітлюють у своїх наукових доробках такі фахівці: М. П. Головка та С. В. Сорокіна [6], Л. О. Батанова [7], О. М. Вакульчик та ін. [8], І. В. Ємченко та А. П. Закусілов [9], І. І. Кельман, Є. К. Вільковський, І. І. Шийко та ін. [10; 11]. Вони порушують питання не лише митного контролю, а й фінансового контролю в митних процедурах і порядку виконання аудиторських митних процедур. Такий підхід надає можливість більш предметно визначити не тільки проблемні аспекти процедури митного контролю, але і встановити їхню тотожність з іншими видами контролю. Ураховуючи зазначене, стає зрозумілим, що питання процедури митного контролю постійно актуалізується, виступає сферою наукових дискусій та залишається недостатньо дослідженим щодо наявних проблем.

Формування цілей (постановка завдання). Метою наукової статті є дослідження наявних проблем проведення процедури митного контролю, встановлення їх змістовності; удосконалення тлумачення окремих категорій понятійного апарату процедури митного контролю, а також розробка рекомендацій щодо її покращення в контексті законодавчих та організаційних компонентів.

Виклад основного матеріалу. Митний контроль є одним із провідних інструментів, який здатен установити не лише митні порушення, а передусім знайти ті недоліки в роботі працівника митниці, які знижують якісний рівень цієї процедури. Більшість фахівців-практиків вважають, що за допомогою митного контролю постійно відбувається оновлення митних правовідносин та надається оцінка якості виконання функціональних обов'язків безпосередньо працівниками митниці. Водночас вища ланка менеджменту митниці має змогу отримати інформацію про дієвість та відповідність митних процедур вимогам як законодавчого, так і організаційного рівня. Тому доволі гостро постає питання взаємозв'язку між обраними елементами організаційної системи щодо виконання поставлених завдань перед працівниками митниці під час фактичного проведення процедури митного контролю.

Більшість науковців і фахівців митної справи стверджують, що дієвість організаційних елементів процедури митного контролю досягається за умови відповідності висунутим вимогам законодавчого рівня з урахуванням принципів його проведення та рівня виконання функціональних обов'язків учасниками контрольних дій. Зміст принципів митного контролю законодавець закріплює розділом XI «Митний контроль» главою 47

«Організація митного контролю» статтею 318 «Загальні принципи здійснення митного контролю» Митного кодексу України (далі – МКУ): митному контролю підлягають усі товари, транспортні засоби комерційного призначення; митний контроль здійснюється виключно органами доходів і зборів; митний контроль передбачає виконання органами доходів і зборів мінімуму митних формальностей; митний контроль товарів, транспортних засобів у пунктах пропуску через державний кордон України здійснюється відповідно до типових технологічних схем митного контролю, що затверджуються Кабінетом Міністрів України; розклад руху транспортних засобів, що виконують регулярні міжнародні рейси, затверджується центральним органом виконавчої влади; з метою підвищення ефективності митного контролю митні органи взаємодіють з учасниками зовнішньоекономічної діяльності, авторизованими економічними операторами, іншими особами, діяльність яких пов'язана зі здійсненням зовнішньої торгівлі, з їх професійними об'єднаннями (асоціаціями); для забезпечення здійснення митного контролю митними органами використовується єдина автоматизована інформаційна система митних органів України [12].

Проведені дослідження показали, що науковці до складу функцій процедури митного контролю включають: забезпечення реалізації митного законодавства; забезпечення національної безпеки України; забезпечення економічної безпеки України; забезпечення дозвільного порядку переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів через митний кордон України; запобігання проникненню на територію України низькоякісних товарів, екологічно небезпечних речовин, вірусів чи культур; стягнення мита, податків та інших митних платежів; забезпечення законного переміщення валюти через митний кордон України; створення умов, для збільшення товарообігу; забезпечення законних прав фізичних та юридичних осіб під час здійснення митного контролю; співробітництво з митними органами інших держав та вдосконалення митного законодавства [3; 6; 7].

Уважаємо, що до складу функцій процедури митного контролю варто також включити функцію «аналіз, нагляд і контроль за результативністю проведення процедур митного контролю». Така пропозиція обґрунтовується тим, що прийняття якісного управлінського рішення щодо покращення процедури митного контролю вищим менеджментом митниці неможливе, якщо інформаційний потік не висвітлює реалістичної картини їх результативності.

Для вирішення проблем, які виникають під час розробки етапів організації процедури митного контролю необхідно звернутися до понятійних категорій, котрі супроводжують цей процес. До їхнього складу, як правило, належать поняття «митний контроль», «митна процедура» та «організація митного контролю». Змістовність зазначених понятійних категорій розкривається законодавцем у Митному кодексі України, проте його прийняття у 2012 році вказує на необхідність перегляду чинних законодавчих положень, адже відбулися доволі значні зміни у фінансово-економічному секторі країни, які впливають на роботу митних органів, зокрема в контексті процедури митного контролю. Отже, звернення до Митного кодексу України показало, що законодавець пропонує розуміти понятійну категорію «митний контроль» як «...сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання норм цього Кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку», а понятійну категорію «митна процедура» (ст. 4 п. 24 МКУ) – як «...зумовлені метою переміщення товарів через митний кордон України сукупність митних формальностей та порядок їх виконання» (ст. 4 п. 21 МКУ) [12].

Аналіз наукового доробку вчених показав, що понятійна категорія «митний контроль» за сутнісною характеристикою має різні значення, а саме пояснюється так:

– специфічна діяльність органів доходів і зборів України, що спрямована на реалізацію передбачених чинним законодавством завдань і функцій з метою дотримання юридичними та фізичними особами митного законодавства України, міжнародних угод

України та правил, які регулюють порядок увезення, вивезення чи транзиту товарів, транспортних засобів, валюти та інших предметів [13];

- сукупність здійснюваних митними органами України режимних заходів із метою забезпечення дотримання законодавства про митну справу, законодавства України та міжнародних угод України, контроль за виконанням яких покладено на органи доходів і зборів [9];

- сукупність заходів, що здійснюються митними органами з метою забезпечення дотримання митного законодавства [14];

- сукупність заходів, що здійснюються митними органами в межах своєї компетенції з метою забезпечення дотримання норми митного законодавства, положень міжнародних договорів [15].

Більшість науковців дотримується позиції доцільності трактування зазначеної понятійної категорії в широкому й вузькому розумінні. У першому випадку, будучи засобом забезпечення режиму законності у сфері переміщення товарів, предметів і транспортних засобів через митний кордон, митний контроль полягає не лише у здійсненні перевірочних заходів, а й у наданні управлінських послуг суб'єктам переміщення, спрямованих на стимулювання дотримання встановлених законодавством митних правил. У вузькому розумінні – це дії учасників митного контролю щодо виконання функціональних обов'язків.

На нашу думку, сутнісний зміст понятійної категорії «митний контроль» повинен мати більш предметне тлумачення: комплекс законодавчих процедур, які адаптуються учасниками контрольних дій у сукупності з юридичними (фізичними) особами щодо відповідності митним правилам операцій з предметом контролю. У цьому разі перевагами такої пропозиції слід вважати: збереження законодавчої регламентації, яка охоплює всі види контрольних подій; спільну відповідальність усіх учасників митного контролю стосовно дотримання митних правил, які покладено в основу процедури контролю.

Крім того, пропонуємо внести зміни до ст. 4 МКУ [12] в контексті включення до переліку понятійних категорій поняття «процедура митного контролю». Законодавець розкриває термін «митна процедура» (ст. 4 п. 24 МКУ), проте не враховує всі аспекти контрольних подій. Уважаємо, що понятійна категорія «процедура митного контролю» за сутнісною характеристикою є комплексом методів і прийомів, які забезпечують адаптацію принципів і функцій митного контролю з урахуванням законодавчих положень та завдань організаційного циклу. Обґрунтуванням зазначеної позиції виступають такі сегменти: необхідність дотримання принципів і функцій митного контролю вповноваженими особами; взаємозв'язок методів і прийомів митного контролю із законодавчим та організаційним аспектом; виконання митних процедур завдяки вже наявним або інноваційним елементам.

Окремих досліджень потребує сам процес організації процедури митного контролю. Поділяємо думку Л. І. Кайди щодо змістовності основних завдань та напрямів організації митного контролю: підготовка проєктів законодавчо-нормативних актів з питань організації та розвитку митної інфраструктури; аналіз наявних та впровадження передових форм і методів митного контролю та заходів підвищення ефективності; запровадження інноваційних технологій митного контролю та митного оформлення; організація взаємодії митних органів (підрозділів) зі службами прикордонного, санітарного, фітосанітарного, радіологічного, ветеринарного, екологічного контролю, іншими контрольними службами та правоохоронними органами під час здійснення митного контролю; розробка й запровадження нових систем захисту результатів митного оформлення та вдосконалення видів особистих забезпечень, форм їх застосування [16]. При цьому основними складниками організації митного контролю виступають унормування положень, якими визначаються суб'єкти митного контролю, види, форми й методи, місце та строки його здійснення, об'єкт контрольної діяльності митних органів, а також чинники забезпечення змістовності контрольного впливу та взаємозв'язків у процесі контролю.

У дослідженнях науковців тлумачення понятійної категорії «організація митного контролю» має такий зміст: організаційна діяльність, що спрямована на створення умов, необхідних для виконання митними органами функцій митного контролю в межах митного законодавства України, а також міжнародних договорів, укладених Україною в установленому законом порядку [17; 18]. На нашу думку, за сутнісною характеристикою цю понятійну категорію варто тлумачити більш наближено до організаційного сегмента, а саме як сукупність організаційних елементів, які тісно взаємопов'язані між собою, базуються на принципах і функціях митного контролю, мають законодавчу основу та виконують поставлені вищим менеджментом митниці завдання. Зазначений підхід має низку позитивних моментів: обов'язкове існування взаємозв'язку між організаційними елементами під час адаптації процедури митного контролю; дотримання принципів, функцій та митних правил у період здійснення такої процедури.

На наш погляд, покращення організаційного сегмента процедури митного контролю можна досягти завдяки таким заходам: розробку організаційного механізму варто починати з групування предметів контролю відповідно до митних правил, що встановлені законодавцем для конкретного виду продукції (товарів); доцільно зберегти принципи організаційних процедур незалежно від предмета дослідження. Ідеться про виключення елемента планування, який переважно ігнорується представниками митного контролю; варто до складу елементів організації процедури митного контролю ввести моніторинговий аспект, який надасть можливість проводити нагляд і контроль за кожним етапом контрольних дій; важливим є постійне проведення професійних консультацій зі співробітниками митниці, які залучені до процедур митного контролю, щодо змін законодавчої регламентації; необхідно активізувати роботу з адаптації вітчизняних наукових доробок у контексті процедури митного контролю, звернути увагу на сучасні новації, а також розглянути можливість адаптувати світовий досвід за умови його відповідності вітчизняним реаліям.

Висновки. За результатами проведених досліджень авторами сформульовано такі висновки: митний контроль передбачає проведення митними органами мінімуму митних процедур, необхідних для забезпечення дотримання законодавства України з питань митної справи. Обсяг таких процедур та порядок їхнього застосування визначаються відповідно до МКУ, інших нормативно-правових актів, а також міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку; здійснення митного контролю – виключна прерогатива фіскальних органів та одне з їхніх завдань. З одного боку, контроль полягає в перевірці достовірності заявлених даних, а з другого – у виявленні прихованих від митних органів порушень. Удосконалення змістовності понятійних категорій «митний контроль», «процедура митного контролю», «організація митного контролю» сприятиме покращенню і розширенню законодавчих сегментів та надасть можливість більш предметного розуміння функціонального призначення цієї процедури для виконавців контрольних дій; покращення організаційних аспектів процедури митного контролю має відбуватися на основі взаємоузгоджених дій учасників митної процедури та вищого менеджменту митниці, який має постійно відстежувати результативність і рівень ефективності проведення митного контролю незалежно від його обсягів. З огляду на доволі часті зміни в законодавчих регуляторах вищому менеджменту доцільно розробити план проведення професійних консультацій працівників митниці, які залучені до процедур митного контролю.

Перспективи подальших розвідок. Ураховуючи межі наукового дослідження, поза увагою авторів залишилися питання адаптування практичної реалізації процедур митного контролю, що і стане предметом вивчення в подальших наукових розвідках.

Список використаних джерел

1. Митна справа : підручник / М. І. Крупка та ін. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 572 с.
2. Актуальні питання теорії та практики митної справи : монографія / І. Г. Бережнюк та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук І. Г. Бережнюка. Хмельницький: Мельник А. А., 2013. 427 с
3. Мережко Н. В., Пашко П. В., Рождественський О. В. Митна справа : підручник / за ред. П. В. Пашка. К.: КНТЕУ, 2016. 572 с.
4. Шершун А. А. Митні правила України : підручник. Х.: Факт, 2013. 512 с.
5. Гребельник О. П. Митна справа : підручник. 4-те вид., оновл. та допов. К.: ЦУЛ, 2014. 472 с.
6. Головка М. П., Сорокіна С. В. Митний контроль за переміщенням фізичних осіб через митний кордон України : навч. посіб. Х.: ХДУХТ, 2012. 131 с.
7. Батанова Л. О. Фінансовий контроль у сфері державної митної справи : монографія. Чернівці: Технодрук, 2015. 153 с.
8. Формування системи митного аудиту в Україні : монографія / О. М. Вакульчик та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Вакульчик. Хмельницький: Мельник А. А., 2014. 207 с.
9. Ємченко І. В., Закусілов А. П. Методи і технічні засоби митного контролю : підручник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 432 с.
10. Технічні засоби митного контролю : підручник для студ. вищ. навч. закладів / І. І. Кельман, Є. К. Вільковський, І. В. Ємченко, А. П. Закулісов, І. І. Шийко. Львів: Тріада плюс, 2007. 392 с.
11. Правове регулювання економічних відносин за участі підприємств великого промислового регіону : монографія / Б. В. Деревянко, В. В. Кадала, Ю. О. Громенко, О. П. Гузенко, Д. Д. Іваненко, О. В. Роженко, Т. В. Хайлова; за заг. ред. Б. В. Деревянко. Кривий Ріг: Донецький юридичний інститут МВС України, 2020. 245 с.
12. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 19.01.2021).
13. Митне право : мультимед. навч. посіб. / О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, В. М. Дорогих, М. В. Плугатир та ін. К.: НАВСУ, 2014. URL: https://arm.naiua.kiev.ua/books/mutne_pravo/parts/part4.html (дата звернення: 19.01.2021).
14. Дейниченко Г. В., Афукова Н. О., Дмитревський Д. В. Технічні засоби митного контролю : навч. посіб. у структурно-логічних схемах. Х.: ХДУХТ, 2015. 179 с.
15. Сучасний стан та перспективи розвитку митних правовідносин в Україні : колективна монографія / за заг. ред. Д. В. Приймаченка. Дніпро: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 272 с.
16. Кайда Л. І. Митний контроль в Україні: сучасний стан та основні принципи митного контролю. *Ефективна економіка*. 2010. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6747> (дата звернення: 19.01.2021).
17. Тіхосова Г. А., Вербицький О. М., Калінський Є. О. Митний контроль та експертиза товарів : навч. посіб. К.: Вид-во «Олді+», 2019. 312 с.
18. Експертиза та митне оформлення товарів : навч. посіб. для студ. закл. вищої освіти / А. А. Мазаракі, Н. В. Мережко, Н. В. Калуга, Т. М. Коломієць, Т. А. Караваєв, В. В. Осієвська, С. В. Галько; за ред. А. А. Мазаракі. К.: КНТЕУК, 2019. 368 с.

References

1. Mytna sprava [Customs business] : pidruchnyk / M. I. Krupka ta in. Lviv: LNU im. Ivana Franka, 2017. 572 s. [in Ukrainian].
2. Aktualni pytannia teorii ta praktyky mytnoi spravy [Current issues of theory and practice of customs] : monohrafiia / I. H. Berezhniuk ta in.; za zah. red. d-ra ekon. nauk I. H. Berezhniuka. Khmelnytskyi: Melnyk A. A., 2013. 427 s. [in Ukrainian].
3. Merezko, N. V., Pashko, P. V., Rozhdestvenskyi, O. V. (2016). Mytna sprava [Customs business] : pidruchnyk / za red. P. V. Pashka. K.: KNTEU, 2016. 572 s. [in Ukrainian].
4. Shershun, A. A. (2013). Mytni pravyla Ukrainy [Customs rules of Ukraine] : pidruchnyk. Kh.: Fakt. 512 s. [in Ukrainian].
5. Hrebelynyk, O. P. (2014). Mytna sprava [Customs business] : pidruchnyk. 4-te vyd., onovl. ta dopopov. K.: TsUL. 472 s. [in Ukrainian].
6. Holovko, M. P., Sorokina, S. V. (2012). Mytnyi kontrol za peremishchenniam fizychnykh osib cherez mytnyi kordon Ukrainy [Customs control over the movement of individuals across the customs border of Ukraine] : navch. posib. Kh.: KhDUKhT. 131 s. [in Ukrainian].
7. Batanova, L. O. (2015). Finansovyi kontrol u sferi derzhavnoi mytnoi spravy [Financial control in the field of state customs] : monohrafiia. Chernivtsi: Tekhnodruk. 153 s. [in Ukrainian].

8. Formuvannya systemy mytnoho audytu v Ukraini [Formation of the customs audit system in Ukraine] : monohrafiia / O. M. Vakulchyk ta in.; za zah. red. d-ra ekon. nauk, prof. O. M. Vakulchyk. Khmelnytskyi: Melnyk A. A., 2014. 207 s. [in Ukrainian].
9. Yemchenko, I. V., Zakusilov, A. P. (2007). Metody i tekhnichni zasoby mytnoho kontroliu [Methods and technical means of customs control] : pidruchnyk. K.: Tsentр uchbovoi literatury. 432 s. [in Ukrainian].
10. Tekhnichni zasoby mytnoho kontroliu [Technical means of customs control] : pidruchnyk dlia stud. vyshch. navch. zakladiv / I. I. Kelman, Ye. K. Vilkovskyi, I. V. Iemchenko, A. P. Zakusilov, I. I. Shyiko. Lviv: Triada plus, 2007. 392 s. [in Ukrainian].
11. Pravove rehuliuвання ekonomichnykh vidnosyn za uchasti pidpriemstv velykoho promysloвого rehionu : monohrafiia [Legal regulation of economic relations with the participation of enterprises of a large industrial region : a monograph] / B. V. Derevianko, V. V. Kadala, Yu. O. Hromenko, O. P. Huzenko, D. D. Ivanenko, O. V. Rozhenko, T. V. Khailova; za zah. red. B. V. Derevianka. Kryvyi Rih: Donetskyi yurydychnyi instytut MVS Ukrainy, 2020. 245 s. [in Ukrainian].
12. Mytnyi kodeks Ukrainy [Customs Code of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (data zvernennia: 19.01.2021) [in Ukrainian].
13. Mytne pravo : multymed. navch. posib. [Customs law: a multimedia textbook] / O. V. Kuzmenko, I. D. Pastukh, V. M. Dorohykh, M. V. Pluhatyр ta in. K.: NAVSU, 2014. URL: https://arm.naiiu.kiev.ua/books/mutne_pravo/parts/part4.html (data zvernennia: 19.01.2021) [in Ukrainian].
14. Deinychenko, H. V. Afukova, N. O., Dmytrevskyi, D. V. (2015). Tekhnichni zasoby mytnoho kontroliu [Technical means of customs control] : navch. posib. u strukturno-lohichnykh skhemakh. Kh.: KhDUKhT. 179 s. [in Ukrainian].
15. Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku mytnykh pravovidnosyn v Ukraini [Current state and prospects of development of customs legal relations in Ukraine] : kolektyvna monohrafiia / za zah. red. D. V. Prymachenko. Dnipro : Vydavnychi dim «Helvetyka», 2018. 272 s. [in Ukrainian].
16. Kaida, L. I. (2010). Mytnyi kontrol v Ukraini: suchasnyi stan ta osnovni pryntsypy mytnoho kontroliu [Customs control in Ukraine: current status and basic principles of customs control]. *Efektivna ekonomika*. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6747> (data zvernennia: 19.01.2021) [in Ukrainian].
17. Tikhosova, H. A., Verbytskyi, O. M., Kalinskyi, Ye. O. (2019). Mytnyi kontrol ta ekspertyza tovariv [Customs control and examination of goods] : navch. posib. K.: Vyd-vo «Oldi+». 312 s. [in Ukrainian].
18. Ekspertyza ta mytne oformlennia tovariv [Examination and customs clearance of goods] : navch. posib. dlia stud. zakl. vyshch. osvity / A. A. Mazaraki, N. V. Merezko, N. V. Kaluha, T. M. Kolomiets, T. A. Karavaiev, V. V. Osievska, S. V. Halko; za red. A. A. Mazaraki. K.: KNTEUK, 2019. 368 s. [in Ukrainian].

Kadala Vitaliy,

PhD in Law, Associate Professor

(Donetsk Law Institute, MIA of Ukraine, Kryvyi Rih)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6868-9487>

Guzenko Olena,

PhD of Economy, Associate Professor

(Donetsk Law Institute, MIA of Ukraine, Kryvyi Rih)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4002-2629>

ORGANIZATIONAL AND LEGAL BASIS OF CUSTOMS CONTROL PROCEDURE

The implementation of customs control occupies a significant share of the activities of customs officers. Customs control procedures make it possible to identify customs violations in a timely manner, to ensure the content of measures aimed at preventing customs offenses, reveals the possibility of identifying shortcomings in the work of customs officials who are responsible for a particular area of work. In addition, the customs control procedure reveals not only the shortcomings in the work of certain parts of the customs, but above all, establishes the level of compliance with the principles of customs control and performance of its functions. This thesis is based on the fact that in case of violation of these segments there is a certain area of activity, which usually acts as a zone of customs violations. At the same time, customs control helps to improve the quality of document flow and provides an opportunity to form more realistic information flows for management decisions. At the same time, customs control procedures provide an opportunity to determine the relationship between the elements of the organizational mechanism, to establish at what stage is the duplication of functional responsibilities of responsible persons, and on this basis to decide on its improvement in the future. However, these advantages of customs control are partially offset by a number of negative factors that have some impact on the effectiveness of the procedure itself. There are professional and scientific discussions about the content of negative factors influencing customs control procedures, among which the leading role is given to the shortcomings in the law-making process. Existing problems indicate the feasibility of conducting research in this area. The article highlights the existing problematic factors

influencing the customs control procedures, reveals the legal regulations for their implementation and determines the content of the principles and functions that customs officers are obliged to adapt during their adaptation. Attention is paid to the expediency of expanding the functions of the customs control procedure, the advantage of such changes is outlined. The author's position of content of conceptual categories «customs control», «customs control procedure», «organization of customs control» with the substantiation of the chosen approach is offered. The specific features of the organization of the customs control procedure are revealed, the main tasks are determined and the directions of its improvement are established. The author's position on the expediency of choosing both legal and human factors in the development of measures to improve the customs control procedure is given. The relationship between the qualification level of the executors of control actions and the effectiveness of the customs control procedure is substantiated.

Key words: *customs control; Customs code of Ukraine; legislative act; control actions; customs; customs procedure.*

Надійшла до редколегії 08.02.2021